Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 7. júna 2016 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 — Určenie členského štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov — Článok 18 — Prijatie späť žiadateľa o azyl, ktorého žiadosť sa posudzuje — Článok 19 — Zánik zodpovednosti — Neprítomnosť na území členských štátov po dobu najmenej troch mesiacov — Nový proces určenia zodpovedného členského štátu — Článok 27 — Opravné prostriedky — Rozsah súdneho preskúmania“

Vo veci C-155/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Správny odvolací súd v Štokholme, rozhodujúci v oblasti imigrácie, Švédsko) z 27. marca 2015 a doručený Súdnemu dvoru 1. apríla 2015, ktorý súvisí s konaním:

George Karim

proti

Migrationsverket,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (spravodajca), J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadžiev, C. Toader, D. Šváby a F. Biltgen, sudcovia J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin,

generálna advokátka: E. Sharpston,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. decembra 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— G. Karim, v zastúpení: I. Aydin, advokat, C. Hjorth, jur. kand.,

— Migrationsverket, v zastúpení: H. Hedebris a M. Bergdahl, splnomocnené zástupkyne,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson a N. Otte Widgren, ako aj E. Karlsson a L. Swedenborg, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: švédčina.

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

— grécka vláda, v zastúpení: M. Michelogiannaki, splnomocnená zástupkyňa,

— francúzska vláda, v zastúpení: F. X. Bréchot a D. Colas, splnomocnení zástupcovia,

— holandská vláda, v zastúpení: K. Bulterman, B. Koopman, splnomocnené zástupkyne,

— švajčiarska vláda, v zastúpení: C. Bichet, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Condou-Durande, C. Tufvesson, a K. Simonsson, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. marca 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 19 a 27 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Georgeom Karimom, sýrskym štátnym príslušníkom, a Migrationsverket (Imigračný úrad, Švédsko) (ďalej len „úrad“), vo veci rozhodnutia tohto úradu o zamietnutí žiadosti o udelenie povolenia na pobyt, ktorú podal pán Karim a jeho odovzdaní do Slovinska.

Právny rámec

3 Odôvodnenie 19 nariadenia č. 604/2013 znie:

„S cieľom zaručiť účinnú ochranu práv dotknutých osôb by sa mali v súvislosti s rozhodnutiami o odovzdaní do zodpovedného členského štátu stanoviť právne záruky a právo na účinný prostriedok nápravy predovšetkým v súlade s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie. S cieľom zabezpečiť dodržanie medzinárodného práva by mal účinný prostriedok nápravy voči takýmto rozhodnutiam zahŕňať preskúmanie uplatňovania tohto nariadenia, ako aj právnej a faktickej situácie v členskom štáte, do ktorého sa žiadateľ odovzdáva.“

4 Článok 18 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Členský štát zodpovedný podľa tohto nariadenia je povinný:

…

b) za podmienok stanovených v článkoch 23, 24, 25 a 29 prijať späť žiadateľa, ktorého žiadosť je v procese posudzovania a ktorý podal žiadosť v inom členskom štáte alebo ktorý sa nachádza na území iného členského štátu bez povolenia na pobyt;

…“

5 Článok 19 ods. 2 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Povinnosti uvedené v článku 18 ods. 1 zaniknú, ak môže zodpovedný členský štát preukázať pri dožiadaní, aby prevzal alebo prijal späť žiadateľa alebo inú osobu uvedenú v článku 18 ods. 1 písm. c) alebo d), že dotknutá osoba opustila územie členských štátov najmenej na tri mesiace, s výnimkou prípadov, keď je dotknutá osoba držiteľom platného povolenia na pobyt vydaného zodpovedným členským štátom.

Žiadosť podaná po dobe neprítomnosti uvedenej v prvom pododseku sa považuje za novú žiadosť, ktorá vedie k začatiu nového procesu určenia zodpovedného členského štátu.“

6 Článok 27 ods. 1 a 5 tohto nariadenia znie:

„1. Žiadateľ… má právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme vecného alebo právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.

…

5. Členské štáty zabezpečia, aby mala dotknutá osoba prístup k právnej pomoci a v prípade potreby aj k jazykovej pomoci.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

7 G. Karim požiadal o medzinárodnú ochranu vo Švédsku 3. marca 2014.

8 Keďže sa po nahliadnutí do systému „Eurodac“ zistilo, že dotknutá osoba už žiadala o túto ochranu v Slovinsku 14. mája 2013, úrad 20. marca 2014 požiadal slovinské orgány o prevzatie pána Karima na základe článku 18 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 604/2013.

9 Slovinské orgány tejto žiadosti o prevzatie vyhoveli 3. apríla 2014. Úrad následne tieto orgány informoval, že pán Karim tvrdí, že po podaní prvej žiadosti o azyl opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace a že v jeho pase sa nachádza vstupné vízum do Libanonu s dátumom 20. júl 2013. Po výmene korešpondencie slovinské orgány 12. mája 2014 vzali späť svoj súhlas s požadovaným prevzatím.

10 Dňa 13. mája 2014 úrad zamietol žiadosť pána Karima o udelenie povolenia na pobyt, ako aj jeho žiadosť o medzinárodnú ochranu, zastavil konanie týkajúce sa určenia statusu a rozhodol o odovzdaní dotknutej osoby do Slovinska.

11 Pán Karim napadol rozhodnutie úradu na Förvaltningsrätten i Stockholm (Správny súd v Štokholme, Švédsko). Tento súd zamietol žalobu dotknutej osoby z dôvodu, že ak členský štát súhlasí s tým, že prevezme žiadateľa o azyl, tento žiadateľ môže spochybniť svoje odovzdanie do tohto členského štátu len na základe existencie systémových zlyhaní.

12 Pán Karim napadol rozsudok Förvaltningsrätten i Stockholm (Správny súd v Štokholme) na vnútroštátnom súde, pričom na jednej strane tvrdí, že Slovinská republika nie je členský štát zodpovedný za jeho žiadosť o azyl, keďže opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace po podaní prvej žiadosť o azyl, a na druhej strane, že by nemal byť odovzdaný z humanitárnych dôvodov a že azylové konanie v Slovinsku vykazuje systémové nedostatky.

13 Za týchto podmienok Kammarrätten i Stockholm Migrationsöverdomstolen (Správny odvolací súd v Štokholme, rozhodujúci v oblasti imigrácie) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa nové ustanovenia o účinných opravných prostriedkoch v nariadení č. 604/2013 (odôvodnenie 19 a článok 27 ods. 1 a 5) vykladať v tom zmysle, že žiadateľ o azyl má mať možnosť napadnúť uplatnenie kritérií stanovených v kapitole III nariadenia č. 604/2013, na základe ktorých sa má odovzdať do iného členského štátu, ktorý súhlasil, že ho prijme? Alebo môže sa účinný opravný prostriedok obmedziť len na právo na preskúmanie, či existujú systémové zlyhania v azylovom konaní a podmienkach prijatia v členskom štáte, do ktorého sa má žiadateľ odovzdať [ako Súdny dvor rozhodol v rozsudku z 10. decembra 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813)]?

2. V prípade, že Súdny dvor dospeje k záveru, že možno napadnúť uplatnenie kritérií stanovených v kapitole III nariadenia č. 604/2013, požaduje sa tiež odpoveď na nasledujúcu otázku, má sa článok 19 ods. 2 nariadenia č. 604/2013 vykladať v tom zmysle, že uvedené nariadenie sa nesmie uplatniť, ak žiadateľ o azyl preukáže, že sa nachádzal mimo územia členských štátov počas obdobia najmenej troch mesiacov?“

O prejudiciálnych otázkach

O druhej prejudiciálnej otázke

14 Svojou druhou otázkou, ktorú treba preskúmať v prvom rade, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 19 ods. 2 nariadenia č. 604/2013 vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie, a najmä jeho druhý pododsek, je uplatniteľné na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte, a potom doložil, že opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte.

15 V tejto súvislosti treba zaiste uviesť, že článok 19 ods. 2 prvý pododsek nariadenia č. 604/2013 stanovuje, že povinnosti prevziať a prijať späť žiadateľa o azyl, vyplývajúce z článku 18 ods. 1 tohto nariadenia, v zásade zanikajú, ak zodpovedný členský štát môže preukázať pri dožiadaní, aby prijal späť žiadateľa o azyl, že dotknutá osoba opustila územie členských štátov najmenej na tri mesiace.

16 Článok 19 ods. 2 druhý pododsek uvedeného nariadenia však spresňuje, že žiadosť podaná po takej dobe neprítomnosti sa považuje za novú žiadosť, ktorá vedie k začatiu nového procesu určenia zodpovedného členského štátu.

17 Z toho vyplýva, že v situácii, keď štátny príslušník tretej krajiny podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte a potom opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte, článok 19 ods. 2 nariadenia č. 604/2013 ukladá členskému štátu, v ktorom bola podaná druhá žiadosť o azyl, povinnosť riadne viesť proces určenia členského štátu zodpovedného za preskúmanie tejto novej žiadosti.

18 V dôsledku toho treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 19 ods. 2 nariadenia č. 604/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie, najmä jeho druhý pododsek, je uplatniteľné na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte, a potom doložil, že opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte.

O prvej prejudiciálnej otázke

19 Svojou prvom otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 27 ods. 1 nariadenia č. 604/2013 v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že v takej situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, môže žiadateľ o azyl v rámci odvolania proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní namietať nesprávne uplatnenie kritérií zodpovednosti uvedených v hlave III tohto nariadenia.

20 Na úvod treba skonštatovať, že z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žalobca v konaní vo veci samej sa v rámci svojho odvolania proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní neodvoláva na porušenie jedného z pravidiel stanovených v kapitole III nariadenia č. 604/2013, ale skôr na to, že zodpovednosť Slovinskej republiky bola stanovená v rozpore s osobitnými pravidlami stanovenými v článku 19 ods. 2 tohto nariadenia, ktoré sa týkajú situácie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý po podaní prvej žiadosti o azyl v jednom členskom štáte opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte.

21 V dôsledku toho treba s cieľom dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď určiť, či sa má článok 27 ods. 1 uvedeného nariadenia v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že v takej situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, sa žiadateľ o azyl môže v rámci odvolania proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní odvolávať na porušenie pravidiel stanovených v článku 19 ods. 2 toho istého nariadenia.

22 V tejto situácii treba uviesť, že z bodov 30 až 61 rozsudku zo 7. júna 2016, Ghezelbash (C-63/15), vyplýva, že článok 27 ods. 1 nariadenia č. 604/2013 v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia dáva žiadateľovi o azyl právo na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní, ktorý sa môže týkať najmä preskúmania uplatnenia tohto nariadenia a ktorý teda môže viesť k spochybneniu zodpovednosti členského štátu, aj keď neexistujú systémové nedostatky v azylovom konaní a podmienkach pre prijímanie žiadateľov o azyl v tomto členskom štáte, ktoré by so sebou niesli riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie.

23 Okrem toho, aj keď uplatnenie nariadenia č. 604/2013 spočíva najmä na postupe určenia zodpovedného členského štátu na základe kritérií uvedených v kapitole III tohto nariadenia (rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, bod 41), treba zdôrazniť, že pravidlo uvedené v článku 19 ods. 2 druhom pododseku tohto nariadenia stanovuje rámec, v ktorom sa má uskutočniť tento postup, ak dotknutý štátny príslušník tretej krajiny po podaní prvej žiadosti o azyl v jednom členskom štáte opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte.

24 Ako už totiž bolo uvedené v bode 17 tohto rozsudku, z tohto ustanovenia vyplýva, že v takejto situácii je členský štát, v ktorom bola podaná nová žiadosť o azyl, povinný riadne viesť proces určenia členského štátu zodpovedného za preskúmanie tejto novej žiadosti.

25 Tento nový proces určenia sa odlišuje od procesu, ktorý pôvodne viedol členský štát, v ktorom bola podaná prvá žiadosť o azyl, a môže viesť k určeniu nového zodpovedného členského štátu na základe kritérií stanovených v kapitole III nariadenia č. 604/2013.

26 Súd, na ktorý bolo podané odvolanie proti rozhodnutiu o odovzdaním, preto musí mať možnosť preskúmať tvrdenia žiadateľa o azyl, ktorý sa odvoláva na porušenie pravidla uvedeného v článku 19 ods. 2 druhom pododseku uvedeného nariadenia, aby sa zaručilo, že napadnuté rozhodnutie o odovzdaní bolo prijaté v nadväznosti na správne uplatnenie procesu určenia zodpovedného členského štátu stanoveného týmto nariadením.

27 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 27 ods. 1 nariadenia č. 604/2013 v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že v takej situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, môže žiadateľ o azyl v rámci odvolania proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní namietať porušenie pravidla stanoveného v článku 19 ods. 2 druhom pododseku tohto nariadenia.

O trovách

28 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Článok 19 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie, a najmä jeho druhý pododsek, je uplatniteľné na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte, a potom doložil, že opustil územie členských štátov na viac než tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte.**

2. **Článok 27 ods. 1 nariadenia č. 604/2013 v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že v takej situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, môže žiadateľ o azyl v rámci odvolania proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní namietať porušenie pravidla stanoveného v článku 19 ods. 2 druhom pododseku tohto nariadenia.**

Podpisy